

Zbigniew Makarewicz
ur. 1940, Wilno
Studia PWSSP we Wrocławiu, dyplom 1965
zam. ul. Pabianicka 17 / 3, 53-339 Wrocław

DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA I WYDAWNICZA W LATACH 1965 - 2011

WYBRANE WYSTAWY INDYWIDUALNE

1. **1967** – *Natura rzeźby*, Galeria „Piwnica Świdnicka”, Klub Młodzieży Pracującej, Wrocław.
2. **1968** – *Rozbiór dramatyczny przedmiotu*, Galeria Sztuki „Pod Mona Lisą”, KMPiK, Wrocław.
3. **1969** – *Wystawa Sztuki*, Salon BWA, Wrocław.
4. **1973** – *Zamiast wystawy*, Galeria PI (Maria Anna Potocka), Kraków.
5. **1976** – *Dzień po dniu*, Galeria Sztuki Współczesnej „Awangarda”, Wrocław.
6. **1977** – *Obecność – (Flash – Art.)*, Galeria „Katakumby”, Wrocław.
7. **1978** – *Rekonstrukcje*, Salon BWA, Zielona Góra.
8. **1979** – *Las*, Galeria „x” – ZPAP, Wrocław.
9. **1979** – *Las II*, Galeria „Katakumby”, Wrocław.
10. **1980** – *Czterdzieści i cztery*, Galeria „Akumulatory 2”, Poznań.
11. **1980** – *Paradoksalne Pamięciowe Pojemniki Pojęciowe*, Galeria Autorska (Klub Młodzieży Pracującej „Piwnica Świdnicka”), Wrocław.
12. **1981** – *Przedstawienie wykładu Formuły X*, „Zakład nad Fosą”, Politechnika Wrocławska, Wrocław.
13. **1981** – *Monolog Wewnętrzny*, Galeria „Labirynt”, Miejski Dom Kultury, Lublin.
14. **1988** – *Paradoksalne Pamięciowe Pojemniki Pojęciowe*, Ośrodek Działań Plastycznych, Politechnika Wrocławska, Wrocław.
15. **1989** – *Przenośne Papierowe Paradoksalne Pamięciowe Pojemniki Pojęciowe*, Galeria Działań, Warszawa.
16. **1990** – *Pokątny Podział Przestrzeni*, Piwna 20 (A.E. Dłużniewscy), Warszawa.
17. **1991** – *Paradoksalne Pamięciowe Pojemniki Pojęciowe*, Galeria „Labirynt-2”, Lublin.
18. **1992** – *Motywy szkockie*, Galeria „Na Piętrze” – ZPAP, Toruń.
19. **1993** – *Przestrzenne Paradoksalne Pamięciowe Pojemniki Pojęciowe*, Galeria „x” Wrocław.

20. **1996** - *Przedmioty Intencjonalne* (psychoprzedmioty, instalacje, rzeźba, tekst, rysunek, performance), Galeria Sztuki Współczesnej, Opole.
21. **1996** - *Dzień po dniu – Medytacje geometryczne* (psychoprzedmioty, instalacje, rzeźba, tekst, rysunek, performance), Galeria Sztuki Współczesnej „Awangarda”, BWA, Wrocław.
22. **1996** - *Prace i performance*, Galeria Działań, Warszawa.
23. **1998** – *Rzeźby i nie – rzeźby* (psychoprzedmioty, instalacje, rzeźba, tekst, rysunek, performance), Muzeum Rzeźby - Centrum Rzeźby Polskiej, Orońsko.
24. **1998** - *Psychoprzedmioty*, Galeria „Bałtycka” w Ustce, BWA w Słupsku.
25. **2002** - *Lights of Freedom – Keep Level* (instalacje, performance, tekst, dokumentacja) *Demarco Rocket Programme*, „Fringe” International Edinburgh Art. Festival 2002.
26. **2002** - *Magic tie*, (happening i instalacja), *Ocean Gallery, Edingurgh*.
27. **2003** - *Specjalne Projekty Przestrzenne*, Galeria Działań, Warszawa.
28. **2004** - *Jeszcze raz....Noch einmall...* (instalacja, performance), Mała Galeria, Nowy Sącz.
29. **2005** - *Pomnik stu milionów ofiar komunizmu na świecie i inne Specjalne Projekty Przestrzenne* (projekty, modele, dokumenty artystyczne, rysunki, teksty, rzeźby, assamblage) Muzeum Akademii Sztuk Pięknych, Wrocław.
30. **2006** – *13.XII.1981*, instalacja, Galeria *Postument*, ASP we Wrocławiu.
31. **2007** - *Mały Festiwal Makarewicza*, „Postument”, galeria ASP we Wrocławiu [cykl indywidualnych pokazów realizowany od 24.04. 2007 do 20.12. 2007 - wystawy rzeźb i instalacji, happeningi i przedstawienia parateatralne, oraz działania procesualne i odczyty, łącznie 34 realizacje].
32. **2007** - „*Był las...*”, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu 2007.
33. **2008** – *Mały Festiwal Makarewicza – Nowe otwarcie*, „Postument”, galeria ASP we Wrocławiu
34. **2010** - *Druga wystawa Sztuki, Mały Festiwal Makarewicza – Edycja Światowa*, Galeria Podwale 62a, Wrocławskie Centrum Prasowe.

UDZIAŁ W WYBRANYCH WYSTAWACH ZBIOROWYCH I GRUPOWYCH

1965

1. *Grupa „Brzeg”* (malarstwo, rysunek), Salon BWA, Kłodzko.

1967

2. *Ogólnopolska Wystawa Rzeźby Młodych*, BWA, Kraków.

1968

3. *Ciągle spadanie – Kompozycja przestrzeni emocjonalnej* (multimedialna instalacja grupowa), Muzeum Architektury, Wrocław.

1969

4. *II Ogólnopolska Wystawa Rzeźby Młodych*, BWA, Kraków.

1970

5. *Symposium Plastyczne Wrocław'70*, (wystawa projektów dla Wrocławia), Muzeum Architektury, Wrocław.
6. *Propozycje I, VIII Spotkanie Twórców i Teoretyków Sztuki „Osieki'70”*, Dom Kultury Zamek Świdwin.
7. *Propozycje II, VIII Spotkanie Twórców i Teoretyków Sztuki „Osieki'70”*, Osieki – BWA, Koszalin.
8. *Wystawa Okręgowa Malarstwa Rzeźby i Grafiki ZPAP*, Muzeum Śląskie, Wrocław.
9. *„SP” - Sztuka Pojęciowa*, Galeria Sztuki „Pod Moną Lisą”, Wrocław.

1971

10. *Porównania*, BWA, Sopot.
11. *Propozycje dla Torunia „Kopernik – Kosmos”*, BWA, Toruń.
12. *Zjazd marzycieli – Biennale Form Przestrzennych*, Galeria „EL” Elbląg.

1972

13. *Galeria Babel – I* (wystawa grupowa), Salon BWA, Wrocław.
14. *Atelier'72*, Wystawa Polskiej Sztuki Współczesnej, The Richard Demarco Gallery, Edynburg, Szkocja.
15. *Symposium „Pole gry”, Plenery Dolnośląskie*, Bolesławiecki Ośrodek Kultury, Bolesławiec.
16. *Galeria Babel II* (wystawa grupowa), Salon BWA – Ośrodek Sztuki, Wrocław.
17. *Konkurs na Centrum Handlowo – Administracyjne we Wrocławiu* pokonkursowa wystawa projektów – wyróżnienie w zespole. inż. arch. E. Grabowskiej – Hawrylak Muzeum Architektury, Wrocław.

1973

18. *Edinburgh Art. 's – International Symposium*, (wystawa międzynarodowa) The Richard Demarco Gallery, Edynburg, Szkocja.
19. *Wystawa Polskiej Sztuki Współczesnej*, Kopenhaga - Aalborg, Dania.

1974

20. *Kontrapunkt*, Galeria Sztuki Informacji Kreatywnej, BWA – Ośrodek Sztuki, Wrocław.
21. *Międzynarodowe Integracyjne Spotkania Twórcze – Osetnica'74* (wystawa poplenerowa), Wiejska Galeria Sztuki, Piotrowice
22. *Konfrontacje*, Okręgowa Wystawa ZPAP, Muzeum Architektury, Wrocław.

1975

23. *To Callanish from Hagar Qim* (wystawa międzynarodowa), The Richard Demarco Gallery, Edynburg, Szkocja.

1978

24. *Wrocławska poezja konkretna*, Klub „Vade – mecum”, Wrocław.
25. *Polska poezja konkretna*, Klub Międzynarodowej Prasy i Książki, Oleśnica.

1979

26. *Sztuka i konkret*, „Zakład nad Fosą”, Politechnika, Wrocław.
27. *Możliwości sztuki*, (performance, video – instalacja) Galeria „Katakumby”, Wrocław.
28. *Indywidualne mitologie*, (performance) Galeria „Akumulatory 2”, Poznań.

1980

29. *Przestrzeń w przestrzeni* (w 10 rocznicę Sympozjum Wrocław’70, dokumenty artystyczne), Galeria „x” ZPAP, Wrocław.

1981

30. *Przedstawienie jako przedstawienie*, (performance) Galeria „x” – ZPAP, Wrocław.

1985

31. *Wystawa Okręgowa ZPAP*, Duszpasterstwo Środowisk Twórczych, Kościół św. Krzyża, Wrocław.

1987

32. *Wystawa Okręgowa ZPAP*, Galeria „Na Ostrowie”, Oddział Muzeum Archidiecezjalnego, Duszpasterstwo Środowisk Twórczych, Kościół św. Marcina, Wrocław.

1988

33. *Struna* (wystawa grupowa dedykowana pamięci Jerzego Rosołowicza), Galeria Działań, Warszawa.

1989

34. *10 lat Zakładu nad Fosą*, „Zakład nad Fosą”, Politechnika, Wrocław.

1990

35. *Redukta* (wystawa międzynarodowa), Centrum Sztuki Współczesnej, Warszawa.
36. *Live Art. International Festival*, (performance) Berlin Zachodni.

1991

37. *Czas obecny – historia opowiadana*, Festiwal Międzynarodowy, BWA, Sopot.

1992

38. *Oferty Galerii „Labirynt - 2”*, BWA, Lublin.
39. *Polen 1952 – 1992: konstruktiv und konkret. Aus der Sammlung Museum of Modern Art., Hunfeld, Osteuropaisches Kulturzentrum, Kolonia, Niemcy.*

1993

40. *International Art. Fair Budapest’ 93*, The Richard Demarco Gallery, Budapeszt, Węgry.
41. *Dokumenta / Osieki 1963 – 1981/ Międzynarodowe Spotkania Artystów Naukowców i Teoretyków Sztuki* (wystawa prac uczestników), Muzeum Okręgowe, Koszalin

1994

42. *Polska Abstrakcja Analityczna*, Galeria Sztuki Współczesnej „Awangarda”, BWA, Wrocław.

1995

43. *Jeder meter fur Die Kunst*, (międzynarodowa), Modern Art. Museum, Hunfeld, Niemcy.

1996

44. *Ogólnopolski przegląd „Performance po polsku”*, Galeria Sztuki Współczesnej „Awangarda”, BWA, Wrocław.
45. *Nasza obecność*, (wystawa wrocławskiego okręgu ZPAP), Monachium, Niemcy. *Spirala*, Fundacja Gerarda Na Rzecz Sztuki Współczesnej, Świeradów Zdrój.

1997

46. *Treib/Buch/Orbit*, (polskie książki artystyczne), Gesamthochschule Bibliothek, Kassel, Niemcy.

1998

47. *Orbit Round The Drifting Book*, Solna Stads Bibliotek, Sztokholm, Szwecja.

1999

48. *A sodrodo konyv palyajan*, Instytut Polski, Budapeszt, Węgry.

49. *Na orbicie wokół dryfującej książki*, Muzeum Okręgowe, Toruń.

50. *Refleksja Konceptualna w sztuce Polskiej*, Centrum Sztuki Współczesnej, Warszawa.

2000

51. *Polska poezja konkretna*, Galeria Sztuki, Bielsko – Biała.

52. *Polska poezja konkretna (z kolekcji Stanisława Dróżdża)*, Centrum Sztuki Współczesnej, Warszawa.

2001

53. *Wokół znaku*, Narodni Technicke Muzeum, Praga, Czechy.

54. *W środku Oka Sztuki* (międzynarodowa), Galeria Działań, Warszawa.

55. *Wokół znaku – Polska poezja konkretna i sztuka konceptualna*, Galeria Sztuki, BWA, Katowice.

56. *50 lat Wydziału AWiWP ASP we Wrocławiu*, Muzeum Architektury, Wrocław.

2002

57. *Rzeźba na Jatkach*, ZPAP, Wrocław.

58. „*W kręgu przyjaciół III*”, Kolekcja polskiej sztuki współczesnej Aleksandra Wojciechowskiego
Galeria „U Jezuitów”, Poznań.

2003

59. *Bookmorning – przebudzenie się dla książki*, Galeria Działań, Warszawa.

60. *Spotkania*; (Wystawa pracowników Katedry Rzeźby ASP we Wrocławiu), Gdańsk – Kartuzy.

2005

61. *Spotkania*; (wystawa rzeźbiarzy wrocławskich), Galeria Miejska MM, Chorzów.

2006

62. *Wieżowce Wrocławia / Jubileuszowa wystawa ASP we Wrocławiu*, Muzeum Narodowe, Wrocław

2010

63. *Struktury rzeczy. Struktury emocji. Struktury...*, Wystawa Pedagogów Wydziału Malarstwa i Rzeźby
ASP we Wrocławiu, Galeria Miejska, Bydgoszcz 2010.

64. *Szkice odręczne*. Wystawa rysunku dydaktyków Wydziału Malarstwa i Rzeźby Akademii Sztuk
Pięknych we Wrocławiu, Muzeum Regionalne w Jaworze V-VI / 2010

2011

65. *Diagram*; Galeria Działań, Warszawa - Toruń.

66. *Rzeźba dla zaułków*; ZPAP; Wrocław,

67. *Po setce. Wystawa jubileuszowa 100 lecia ZPAP*. Muzeum Miejskie. Arsenał, Wrocław.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA BIBLIOGRAFIA

Zbigniew Makarewicz - Publikacje podmiotowe

1968

1. *Rozbiór dramatyczny przedmiotu*, (w:) *Odra* Nr 12/1968 (miesięcznik), Wrocław

1969

2. *Opis techniczny dla zastosowania wzoru „x”*, (w:) Zbigniew Makarewicz, „Wystawa Sztuki” (katalog wystawy indywidualnej), Salon BWA, Wrocław, 1969.

1970

3. *Rozważania o naturze rzeźby*, (w:) „*Malarstwo – Rzeźba – Grafika*” (katalog okręgowej wystawy ZPAP), BWA, Wrocław. 1970.

1971

4. *Szanowna redakcjo, Wiadomości*, Nr 18 (tygodnik), Wrocław 1971.
5. *Suwerenna Strefa Akcji Artystycznej*, (w:) Zjazd Marzycieli – IV Biennale Form Przestrzennych, Laboratorium Sztuki Galeria EL, Elbląg 1971.
6. *Do każdego ktokolwiek zostanie poinformowany*, (w:) Zjazd Marzycieli – IV Biennale Form Przestrzennych, Laboratorium Sztuki Galeria EL, Elbląg 1971.

1972

7. *W stronę sztuki nieobecnej, Wiadomości*, Nr 16 (tygodnik), Wrocław
8. *Dlaczego nieobecna, Wiadomości*, Nr 35,
9. *Czysty wizualny dźwięk, Wiadomości* Nr 38,
10. *Nasi w Edynburgu, Wiadomości* Nr 40,
11. „*Pole gry*”, *Wiadomości* Nr 48,
12. *Janowi Chwałczykowi w odpowiedzi*, (w:) Jan Chwałczyk (red.), *Kontrapunkt*, BWA-Ośrodek Sztuki, Wrocław 1972.

1973

13. *Echa wczorajszego dnia, Wiadomości*, Nr 13 (tygodnik), Wrocław.
14. *Dokumentacja sztuki i sztuka dokumentacji, Wiadomości*, Nr 18.
15. „*Arena*” (o realizacji projektu J.Beresia), *Projekt* nr 4, Warszawa.
16. *Sztuka – tabu międzyepoki*, „*Sigma*” Nr 3-53 – 1973/74,
17. *Kto bywa artystą?*, *Wiadomości*, Nr 25.
18. *Cierpienia ikonofila, Wiadomości*, Nr 35.

1974

19. *Co wiedzą Szkoci ? Co wiedzą Anglicy ?*, *Odra* Nr 2 (miesięcznik), Wrocław.
20. *Laboratorium sztuki* (o galerii EL), *Odra* nr 7-8.

1976

21. *O rzeźbie – O autorze*, (w:) Alojzy Gryt „*Rzeźba*” (katalog wystawy), BWA – Ośrodek Sztuki, Wrocław.
22. *Tutaj i teraz*, (w:) Z.Makarewicz, *Dzień po dniu*, (katalog wystawy indywidualnej), BWA, Wrocław, 1976.
23. *Punkt odniesienia*, (w:) *Nadodrze*, Nr 20 (dwutygodnik), Zielona Góra.
24. *Salon jesienny po raz piąty*, (w:) *Nadodrze*, Nr 21.
25. *Kultura Plastyczna: Jak cię widzą tak cię piszą*, (w:) *Nadodrze*, Nr 23
26. *Zielonogórskie pole gry, Nadodrze*, Nr 25/26.

1977

27. *Kultura plastyczna (II). Plastyka i plastycy*, (w:) *Nadodrze*, Nr 2
28. *Spotkania rzeźbiarzy. Okno na świat. (Z.M.)*, (w:) *Nadodrze*, Nr 2
29. *Spotkania rzeźbiarzy. Rzeźba zabawa bardzo poważna - Kazimierz Łukasz Żywuszek*, (w:) *Nadodrze*, Nr 3.
30. *Spotkania rzeźbiarzy. Od czystej formy do przestrzeni emocjonalnej. Grzegorz Kowalski*, (w:) *Nadodrze*, Nr 3.
31. *Spotkania rzeźbiarzy. Małe monumenty Wiesława Muldniera-Nieckowskiego*, (w:) *Nadodrze*, Nr 4.
32. *Zielonogorskie pole gry. „Alea iacta est..”*, (w:) *Nadodrze*, Nr 5
33. *Jan Korcz – Sztuka jako obecność*, (w:) *Nadodrze*, Nr 6.
34. *Kultura plastyczna (3). Rzeźba*, (w:) *Nadodrze*, Nr 8.
35. *Kultura plastyczna (4). Rzeźba :Perypetie świadomości przestrzeni*,(w:) *Nadodrze*, Nr 9.
36. *Spotkania rzeźbiarzy: Jerzy Koczewski*, (w:) *Nadodrze*, Nr 10.
37. *Dedykowane Alojzemu Grytowi w kwietniu 1977 r.* (w:) Alojzy Gryt „*Wystawa prac*” (katalog wystawy), BWA, Wrocław.
38. *Fotograficzna ramka sztuki*, (w:) *Nadodrze* , Nr 11.
39. *Linia życia i linia sztuki Barbary Kozłowskiej*, (w:) *Nadodrze*, Nr 12.
40. *Kultura plastyczna(5): Rzeźbiarze czasoprzestrzeni*, (w:) *Nadodrze*, Nr 13.
41. *Nowe rodzaje i metody artystyczne: W co się bawić?*,(w:) *Nadodrze*, Nr 14.
42. *Cztery razy to samo i coś innego zarazem*, (w:) *Nadodrze*, Nr 15.
43. *Destrukcyjna konstrukcyjna (Bogusław Gabryś)*, (w:) *Nadodrze*, Nr 16.
44. *Luz w kościach*, (w:) *Nadodrze*, Nr 17.
45. *Nowe rodzaje i metody artystyczne: Tekst*, (w:) *Nadodrze*, Nr 18.
46. *Studio Kompozycji Emocjonalnej*, (w:) *Kultura* Nr 36 (tygodnik), Warszawa.
47. *Nie wolno z publiczności robić balona*, (w:) *Nadodrze*, Nr 19.
48. *Nowe rodzaje i metody artystyczne: Poezja konkretna i wizualna.* (w:) *Nadodrze*, Nr 20.
49. *Zerwana marzeń nić*, (w:) *Wiadomości* Nr 40, Wrocław.
50. *„To nie jest rzeźba – to jest sztuka”*, (w:) *Odra* Nr 10. Wrocław
51. *Kultura plastyczna: Plastyk też człowiek*, (w:) *Nadodrze* Nr 21.
52. *„...od chwili obecnej wraz z obaleniem ustroju carskiego...”*, (w:) *Nadodrze*, Nr 22.
53. *Obraz pustego słowa*, (w:) *Nadodrze*, Nr 23.
54. *Nowe rodzaje i metody artystyczne: Przedstawienie.* (w:) *Nadodrze*, Nr 24.
55. *Rekolekcje mieszczańskie* (ps. Konrad Leszczyński – Z.M.), (w:) *Nadodrze*, Nr 25/26.
56. *Lubuskie Tow. Kultury a plastyka.* (Z.M.) , (w:) *Nadodrze*, Nr 25/26

1978

57. *Jesienne salony lubuskiej plastyki*, (w:) *Nadodrze*, Nr 1.
58. *Grafika Jerzego Borsukiewicza*, (w:) *Nadodrze*, Nr 2.
59. *Spotkania rzeźbiarzy: Mirosław Patecki – rzeźba w pigulce*, (w:) *Nadodrze*, Nr 2.
60. *Zima fotografów*, (w:) *Nadodrze*, Nr 3.
61. *Rekolekcje mieszczańskie – Człowiek z lastriko.* (ps. Konrad Leszczyński – Z.M.), (w:) *Nadodrze*, Nr 5.
62. *Śmierć na płaskowyżu* (w:) Zbigniew Makarewicz „*Rekonstrukcje*” (folder wystawy indywidualnej), BWA, Zielona Góra.
63. *Sensybilizm*, (w:) *Nadodrze*, Nr 8.
64. *Czy fotografia ma język*, (w:) *Nadodrze*, Nr 11.
65. *Zamknięcie listu otwartego*, (w:) *Sztuka* Nr 4-5, Warszawa.
66. *Tadeusz Kantor klasykiem?*, (w:) *Nadodrze*, Nr 12.
67. *Plener polsko – radziecki*, (w:) *Nadodrze*, Nr 13.
68. *Polskie malarstwo dawnymi i nowymi laty*, (w:) *Nadodrze*, Nr 18.
69. *Technika jako sztuka, czy sztuka jako nauka?*, (w:) *Sigma* Nr 8/9, 1977-78, (miesięcznik, Politechnika Wrocławska).
70. *Rozważania nad dorobkiem VII Salonu Jesiennego. Chała hutnikom*, (w:) *Nadodrze*, Nr 20.
71. *Wielka chemia na usługach sztuki*, (w:) *Nadodrze*, Nr 21.

72. *Plener „Łagów 78” czyli żeby było wygodniej, piękniej, radośniej w mieści już dzisiaj i w przyszłości* (w:) *Nadodrze*, Nr 22.
73. *Plenerze „Złotego Grona” – Łagów 78 ponownie z lotu ptaka*, (w:) *Nadodrze* Nr 23.
74. *Galeria Młodych w Gorzowie (Z.M.)*, (w:) *Nadodrze*, Nr 23.
75. *Byczo jest*, (w:) *Nadodrze*, Nr 23.
76. *Panorama grafiki*, (w:) *Nadodrze*, Nr 25.
77. *O co chodzi*, (w:) *Plener pytań „Miastko '78”* (katalog), Warszawa, 1978.

1979

78. *Hanny Krzetuskiej malarstwo czystej formy*, (w:) *Odra* Nr 1, Wrocław.
79. *Dawna i nowa sztuka bliżej odbiorcy (rozmowa z Lesławem Nowakiem kierownikiem Wrocławskiej Delegatury Desy)*, (w:) *Nadodrze*, Nr 4.
80. *Granice wyobraźni – Po łagowskim plenerze „Złotego Grona”*, (w:) *Nadodrze*, Nr 5.
81. *Kokieteria odwagi Mirosława Ratajczaka*, (w:) *Odra* Nr 5, Wrocław
82. *Wrocławska plastyka – optymizm po sezonie*, (w:) *Gazeta Robotnicza* nr 201.
83. *Malarstwo systemowe*, (w:) *Kultura*, Nr 27 (tygodnik), Warszawa.
84. *Czy Gozdnica wykorzysta szansę*, (w:) *Nadodrze*, Nr 19.
85. *Grupy artystyczne wrocławskich plastyków*, (w:) *Odra*, Nr 11. Wrocław.

1980

86. *Rzeźba jako przygoda romantyczna* (o rzeźbie prof. B.Michałowskiego), (w:) *„Borys Michałowski – 40 lat pracy twórczej”*, Ośrodek Kultury i Sztuki, Wrocław 1980.
87. *Zaczęło się we Wrocławiu*, (w:) *Gazeta Robotnicza* Nr 132.
88. *Sztuka na autostopie*, (w:) *Odra* Nr 12, Wrocław.
89. *Zaczarowany młodzieniec* (partytura przedstawienia), (w:) *„Sztuka i konkret”*, Zakład nad Fosą, Wrocław 1980.

1981

90. *Dobroczynicy kultury narodowej*, (w:) *Wiadomości*, Nr 39/1981.

1984

91. *„Naczynie do łowienia rosy”* (o Jerzym Rosołowiczu), *Nowe Życie* Nr 6.
92. *Szklana Góra* (o rzeźbie Alojzego Gryta), *Nowe Życie* Nr 10 (tygodnik), Wrocław

1986

93. *„Papierowy liść na wietrze”*, (o wystawie L.Podsiadłego), (w:) *„Suplement 1985”*,
94. *Galeria Na Ostrowie*, Wrocław.
95. *Droga w świetle Krzyża* (o malarstwie J.Puciaty), (w:) *Nowe Życie* Nr 6, (tygodnik), Wrocław.
96. *Teatr to ja*, (o twórczości Piotra Wieczorka), (w:) *Odra* Nr 12, Wrocław.

1987

97. *„Tylko dla twoich pięknych oczu”* (o poezjografii E.Smolińskiego), (w:) *„Suplement 1986”*, Galeria Na Ostrowie,
98. *Świadomość bytu czy byt świadomości* (o twórczości W.Sztukowskiego), (w:) *„Wojciech Sztukowski”* (katalog wystawy indywidualnej), *Galeria Na Ostrowie*, Wrocław.
99. *Rzeźba bez dogmatu* (o pracach A.Poznańskiej), (w:) *„Maria Białowska, Alfreda Poznańska”* (katalog wystawy), *Galeria Na Ostrowie*. Wrocław.
100. *Wizualna maska rzeczywistości*, (w:) *Odra*, Nr 11.

1988

101. *Zawsze na brzegu*, (w:) *„Barbara Kozłowska”* (katalog wystawy indywidualnej), *Galeria Na Ostrowie*, Wrocław.
102. *Sensybiliści (1956 – 1965)*, *Odra*, Nr 11.

1989

103. *W poszukiwaniu punktu oparcia*, *Magazyn Artystyczny* Nr 3 (dwumiesięcznik), Warszawa.

1990

104. *Wilno – duchowe centrum naszej Europy, Autograf* Nr 9/1990, Gdańsk.

1991

105. *Konstrukcja i ekspresja*, w:) Rzeźba – pedagodzy PWSSP – Wrocław styczeń 1991 (katalog wystawy), BWA, Galeria Design, Wrocław.

106. *Pochwała archeologii (wsztuce), Rzeźba Polska*, (rocznik), 1990 – 1991.

107. *A propos – niezależności w sztuce lat osiemdziesiątych, Tumult* Nr 10, (kwartalnik)Kraków.

1992

108. *Jak najdalej od sztuki*, (w:) „Galeria Działań” (katalog działalności 1990-91), Warszawa 1992.

109. *Klub Młodych Plastyków*, (w:) Aleksander Wojciechowski (red.), *Polskie życie artystyczne w latach 1945 – 1960*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wrocław 1992, s. 93.

1993

110. *Brama sztuki*, Tygodnik Powszechny Nr 43. Kraków.

111. *Upadłe figury krytyki i figury retoryczne Adama Myjaka, Orońsko* (Kwartalnik Rzeźby) Nr 2–4 / 1993.

1994

112. *Lekcja polsko – litewskiej konwersacji*, Literatura ludowa nr 4-6 94.

1995

113. *Ekologiczna wrażliwość artystów*, (w:) „Człowiek – Sztuka – Środowisko” (folder wystawy) Galeria Edukacji Ekologicznej we Wrocławiu i Galeria Sztuki Współczesnej w Opolu.

1996

114. „*Przedmioty intencjonalne*”, (w:) Zbigniew Makarewicz „*Przedmioty intencjonalne*” (katalog wystawy indywidualnej), Galeria Sztuki Współczesnej, Opole.

115. *Pumeks / Pumice stone*, (o wystawie B.Kozłowskiej „*Fraktale*” w Galerii Działań w Warszawie), *EXIT. Nowa Sztuka w Polsce / New Art. in Poland*, (kwartalnik / Quarterly), No. 3(27) 1996.

116. *Rzeźba jako miara czasu*, (o twórczości Ch. Mandziosa), (w:) Christos Mandzios, *Obszary Wspólne* (katalog wystawy indywidualnej), Galeria „U Jezuitów”, Poznań.

117. *Przestrzenie nowej wyobraźni* (o rzeźbie wrocławskiej), *Format* Nr 28-29. *Figury retoryczne Adama Myjaka*, *Format* Nr (?) 1996.

1997

118. *Koszula Dejaniry; Konstytucja: za i przeciw*, (w:) *Słowo Polskie*, 24.04.1997.

119. *Artyści plastycy przed historycznym wyzwaniem*, (w:) *Naprawa* Nr 5 (Biuletyn Wrocławskiego Okręgu Ruchu Odbudowy Polski), Wrocław.

120. *Góra światła*, (w:) Alojzy Gryt, *Wystawa „Znaki”*, Galeria Miejska, Wrocław.

121. *Nigdy nie byliśmy bliskimi przyjaciółmi* (o Jerzym Boroniu), (w:) *Szkice z pamięci*, ASP we Wrocławiu 1997.

122. *Borys* (wspomnienie o profesorze Borysie Michałowskim), (w:) *Szkice z pamięci*, ASP we Wrocławiu, Wrocław 1997.

123. *Eros and Clio in the works of Bronisław Krzysztof*, (w:) *The Medal*, No. 30. British Museum, London 1997, Wielka Brytania.

1998

124. *Dwie, a może trzy, funkcje rzeźby*, (w:) „*Oro*”, Nr 1(30), CRP, Orońsko.

125. *Polska rzeźba pomnikowa* (recenzja książki I.Grzesiuk Olszewskiej), (w:) „*Oro*” Nr 1(30).

126. *Sculpture Gardener/Skulpturengartner*, (o rzeźbie A.Gryta), (w:) *Neues Glass*, Nr 11/1998, Niemcy.

1999

127. *Na marginesach socjalistycznych utopii. Kultura*, (w:) *Rezonans* Nr 1/1999 (kwartalnik), Wrocław, (pismo nie ukazuje się),

2000

128. *Przejrzystość i romantyczność* (w:) *Helga Reay-Young* (folder do wystawy), *Galeria Miejska*, Wrocław.
129. *Wycieczki wyobraźni* (o pracach Ewy Panufnik-Dworskiej) (w:) *Rysunek -Rzeźba Grafika – Plakieta* (katalog wystawy), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław, sierpień 2000.
130. *Wędrujące obrazy* (o pracach Jacka Dworskiego), (w:), *Rysunek – Rzeźba –Grafika – Plakieta* (katalog wystawy), Wrocław, Zakład Narodowy im.Ossolińskich, sierpień 2000.
131. *Figury przenośne* (o pracach Mateusza Dworskiego) (w:), *Rysunek – Rzeźba - Grafika – Plakieta* (katalog wystawy), Wrocław, Zakład Narodowy im.Ossolińskich, sierpień 2000.
132. *Błękitne niebo i niebieskie niebo* (w:) Anka Brudzińska, *Własny kawalek nieba* (katalog wystawy),
133. *Galeria Zamkowa*, Lubin, wrzesień 2000.

2001

134. *9 zwycięstw Jerzego Ludwińskiego (1930 – 2000)*, (w:) *Format* Nr 38/39, 1-2/2001 Wrocław.
135. *Sztuka jest wolnością. (Anda Rottenberg odeszła, problem pozostał – spór o kondycję sztuki współczesnej)*, (w:) *Życie*, Warszawa, 22 marca 2001.
136. *Rzeźba jako doświadczenie*, (w:)*Doświadczenia* (katalog wystawy grupowej absolwentów PWSSP/ASP we Wrocławiu z pracowni prof. Leona Podsiadłego), *Galeria Awangarda*, BWA – Galerie Sztuki Współczesnej, Wrocław.
137. *Harmonie i paradoksy*, (w:) *Barbara Wiewiórka. Malarstwo*, GSW Opole, 2001, 2 – 4.
138. *Czerwona pomarańcza*, (w:) *Edward Szczapow. Malarstwo*, GSW Opole, 2001, 2 – 4.

2002

139. *Ludwiński– twórca epoki postartystycznej*, (w:) *Odra* (miesięcznik), nr 2/2002.
140. *Program pracowni rzeźby*, (w:) *Oko - ASP* nr 3/2002 (kwartalnik , Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu).
141. *Nowoczesne rzeźby archaiczne*, (o twórczości Aleksandra Marka Zyśki), (w:) *Orońsko* (kwartalnik), nr 3/2002 Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku.
142. *Regiony rzeźby (część pierwsza : Białe plamy w historii polskiej rzeźby)*, (w:) *Orońsko* Nr 4(49) 2002. (kwartalnik) C R P,
143. *Rakieta w salonie*, (o Festiwalu Edynburskim), (w:) *Odra* (miesięcznik), nr 11/2002
144. *Artystyczny dialog polsko – szkocki A.D. 2002*. (w:) *Informator Wrocławskiego Okręgu ZPAP*, nr 12/2002.
145. *Kameleon* (o pracach Zbigniewa Pelona), (w:) „*Kontrasty i kineformy*”, (katalog wystawy), *Galeria Sztuki Współczesnej*, Opole, marzec 2002.
146. *Czyste szkło* (o pracach Grażyny Michalak-Pelon), (w:) „*Kontrasty i kineformy*”, (katalog wystawy), *Galeria Sztuki Współczesnej*, Opole.
147. *Przejrzystość konstrukcji i dosłowność złudzenia*, (w:) *Alojzy Gryt* (katalog wystawy rzeźby), *Ceske Muzeum Vytvarnych Umeni v Praze*, Praga, Czechy.
148. *Gatunkowe granice pojęcia rzeźby*, (w:) *Bilans celów i metod kształcenia w uczelniach plastycznych naszego kraju w kontekście dziedzictwa artystycznego XX wieku i uczestnictwa w strukturze zjednoczonej Europy – Sympozjum naukowe* (zbiór referatów), ASP we Wrocławiu, 2002, s. 28 – 33.
149. *Uwagi na marginesach wypowiedzi na konferencji „Bilans celów i metod kształcenia w uczelniach plastycznych... ”*, (w:) „*Bilans celów i metod kształcenia w uczelniach plastycznych...*” (materiały sympozjum naukowego, Wrocław 2000), ASP, Wrocław, 2002.
150. *Regiony rzeźby (część pierwsza :Białe plamy w historii polskiej rzeźby)* , (w:) *Orońsko* Nr 4 (49) 2002. (kwartalnik C R P).
151. *Iluzja i cement portlandzki* , (w:) *Andrzej Kawecki* (katalog wystawy malarstwa), *Muzeum Architektury*, Wrocław.

2003

152. *Poland-Scotland Mutual Inspirations in Modern Art. (2)*, (w:) *Poland on the eve of EU membership*, Georg Blazyca (ed.), European Studies Occasional & Working Paper (New Series) 2003/01, University of Paisley, Wielka Brytania.
153. *Współczesne funkcje rzeźby*, (w:) *Parergon / Pismo naukowo – artystyczne Uniwersytetu Opolskiego*, nr 2 2002/2003, s. 17 - 40.
154. *Regiony rzeźby (część druga: O narodową szkołę w polskiej rzeźbie)*, (w:) *Orońsko* (kwartalnik) CRP, Nr 1(50) 2003.
155. *Inauguracja galerii „Postument”*, (w:) *Oko – ASP*, nr 1 – 2003.
156. *Gdańska rzeźba we Wrocławiu*, (w:) *Oko - ASP*, nr 1 – 2003.
157. *Mieczysław Zdanowicz (1928-2003)*, (w:) *Orońsko* (kwartalnik) CRP, Nr 1(50) 2003.
158. *Edynburg – 30 lat później* (o wystawie 8 artystów polskich *Dialog – 2* w Edynburgu w Szkocji), (w:) *Format*, nr 42 (1-2 2003).
159. *Wolna akademia w wolnej Europie*, (w:) *Pryzmat*, (pismo informacyjne Politechniki Wrocławskiej) Nr 5, maj 2003.
160. *Rzeźba w centrum uwagi*, (w:) *Orońsko* (kwartalnik) CRP, Nr 4(53), 2003.
161. *Edynburg – 30 lat później* (o wystawie 8 artystów polskich *Dialog – 2* w Edynburgu w Szkocji), (w:) *Format*, nr 42 (1-2 2003).

2004

162. *Rzeźba– sto lat ekspansji gatunku*, (w:) *Orońsko* (Kwartalnik rzeźby). Nr 1-2 (54-55) 2004.
163. *Idealy idee i ideologie*, (w:) *Dyskurs*, Nr 1/2004, ASP, Wrocław, 2004.

2005

164. *Dla przyszłości*, (w:) *EXIT – Nowa sztuka w Polsce (miesięcznik)*, Nr 3 (63) 2005, Warszawa.
165. *Od masy ceramicznej do komputera*, (w:) *Rzeźba (katalog wystawy konkursowej)*, ZPAP - BWA, Wrocław 2005.
166. *Pomiędzy rygorami nauki, wolnością sztuki i dyktatem polityki*, (w:) *Dyskurs*, Nr 3/2005, ASP, Wrocław, 2005.

2006

167. *Xawery Dunikowski*, (w:) *Format* Nr 50 / 2 – 3 2006.
168. *Mieczysław Zdanowicz*, (w:) *Format* Nr 50 / 2 – 3 2006.
169. *Richard Demarco*, (w:) *Format* Nr 50 / 2 – 3 2006.
170. *Nie przychodzimy znikąd*, (w:) *Dyskurs (czasopismo ASP we Wrocławiu)*, Nr 5 – 2006/2007, s. 7 – 11.
171. *Nowa duchowość nowej sztuki*, (w:) *Rzeźba polska* (rocznik, t. XII), CRP, Orońsko, 2006, s. 29, 30.

2007

172. *Tomaszewskiego rzeźba w lustrze*, (w:) *Tomasz Tomaszewski, Obiekty*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, styczeń - luty 2007.
173. *Studia i szkice Marka Mielczarka*, (w:) *Marek Mielczarek, Międzyprzestrzenie*, Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa, luty – marzec 2007.
174. *Dzieje uczelni* (o historii ASP we Wrocławiu), (w:) Kaleta J. (red.), *Środowisko akademickie Wrocławia – Twórcy i ich uczniowie*, Ossolineum, Wrocław 2007,
175. *Między rygorami nauki a wolnością sztuki*, (w:) Kaleta J. (red.), *Środowisko akademickie Wrocławia – Twórcy i ich uczniowie*, Ossolineum, Wrocław 2007, s. 612 – 613.
176. *Rzeźba w tunelu (cz. I)*, (w:) *Orońsko*, 2007, nr 2 (67), s. 58 – 60. reprodukcje; Orońsko,
177. *Rzeźba w tunelu (cz. II)*, (w:) *Orońsko*, 2007, nr 3 - 4 (67 - 68), s. 57 – 60. reprodukcje. Orońsko.

178. *Bezszelestny spacer*, (w:) *Jan Maciej Maciuch*; (katalog wystawy) Galeria Sztuki Współczesnej w Opolu, 2007, str. 3 – 5.
179. *Tomaszewskiego rzeźba w lustrze*, (w:) *Głos uczelni (biuletyn informacyjny Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu)*, miesięcznik Nr 160, marzec 2007.
180. *Rzeźba iluzji* (w:) *Tomasz Tomaszewski, Obiekty*, (katalog wystawy), Galeria Horyzont – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu 2007, s. 3 – 7.
181. *Nie ma powrotu do punktu wyjścia*, (w:) *Zbigniew Makarewicz Był las...*, (katalog wystawy), Galeria Horyzont – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu 2007, s. 1 – 7.
182. *Studia i szkice Marka Mielczarka*, (w:) *Marek Mielczarek, Międzyprzestrzenie* (folder wystawy indywidualnej), Miejska Galeria Sztuki w Częstochowie, 2007.
183. *Bez postumentów*, (w:), *Wrocław sztuki*; (A. Saj, red.), Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu, 2007, s. 83 – 115,.
184. *Struktury Struzika*, (w:) *Visual communication*, No 12, European Media Group SA 2007, s. 88.
185. *Principle of distance* (o rzeźbie Mirosława Struzika), (w:) *Craft arts international*, No 71, Neutral Bay Junction Australia, 2007, s. 69 – 72

2008

186. *Powiększanie przestrzeni*, (w:) *Marek Mierczarek „Rzeźby i instalacje”*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2008, str. 3.- 8.
187. *Spontaniczne geometryzacje* (w:) *Janusz Kucharski „Gry kontrastów”*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2008, str. 4 – 7.
188. *Poetyka konkretności Andrzeja Kosowskiego* (w:) *Andrzej Kosowski „Znalezione”*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2008, str.5 – 8
189. *Próba skupienia uwagi*, (w:) *Marek Mielczarek. Międzyprzestrzenie*. Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, 2008, s. 3 – 7.
190. *Albo – albo. Muzeum sztuk plastycznych czy muzeum współczesne*, (w:) *art luk* (kwartalnik) nr 2 (8) 2008, s. 68 – 71.
191. *Życie snem* (w:) *50 lat GSW*, Opole 2008, s 24 – 28.

2009

192. *Miejsce zamieszkania: Malarstwo*, (o twórczości Jerzego Beskiego) (w:) *artpunkt*, nr 1, GSW Opole 2009, s. 4 -5.
193. *Lusterko* (o twórczości Laury Paweli) (w:) *artpunkt*, nr 2, GSW Opole 2009, s. 7 - 8.
194. *Smuga światła – smuga cienia* (w:) *Alfons Maria Nawarecki, Smuga światła - smuga cienia*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2009, str. 3 – 11
195. *Podróż po łuku tęczy*, (w:) *Barbara Kozłowska, Linia graniczna*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2009, str. 3 – 11.
196. *Krzysztof Wodiczko – romantyczny projektant przemysłowy*, (w:) *Artpunkt – opolski kwartał sztuki*, nr 3 (październik 2009), s. 6-8.
197. *Oblicza nowej secesji*, (w:) *Marek Szroniak. Rzeźby*, Galeria Horyzont, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2009, str. 5– 9.
198. *Łowca aniołów* (sylwetka śp. Ryszarda Zamorskiego), (w:) *Zeszyt rzeźbiarski 2 / Format*, ASP, Wrocław 2009, s.37.
199. *Malarstwo z fotografii* (malarstwo Bolesława Polnara) (w:) *Dudek – Polnar – Moryto*, GSW Opole 2009, s 12.
200. *Figuralne malarstwo gestu* (malarstwo Zygmunta Moryto) (w:) GSW Opole 2009, s 20.
201. *Dyskretny urok instrumentów smyczkowych* (malarstwo Mariusza Dudka) (w:) GSW Opole 2009, s. 24.

2010

202. *Figuralne malarstwo gestu*, (w:) *Artpunkt – opolski kwartał sztuki*, nr 4 (styczeń 2010), s. 7-9
203. *Pisać o sztuce ... (... lat siedemdziesiątych XX stulecia). Rok ów"*: (w:) *Artpunkt* Nr 5, 2010, str. 3 – 5;
204. *Szał swobody. Ruch artystyczny w Polsce lat siedemdziesiątych* (w:) *Artpunkt* Nr 6, 2010, str. 4 –7.
205. *Malarskie tapety i rzeźbione meble w salonie. Ruch artystyczny w Polsce lat siedemdziesiątych*, (w:) *Artpunkt* nr 7, 2010, str. 5 – 8;
206. *Atlas anatomiczny Terminatora* (w:) Zygmunt Porada. *Malarstwo. Galeria Sztuki Współczesnej*, Opole 2010, s. 3-5.
207. *Tylko sztuka* (w:) Barbara Kozłowska (1940 – 2008). *Dziela i dokumenty 1962 – 2008*, Galeria u Jezuitów; Poznań 2010, s. 4 – 5;

2011

208. *Pierwsza kadencja w wolnej PRL*, (w:) Maria Moroz (red.), *Nowy przekład w kolorze*, ZG ZPAP, Kraków 2011, s. 135 – 140.
209. *Poetyka zapisu. O poezji, poezjografii i poezji konkretnej*. (w:) *Artpunkt*, nr 9 / maj 2011. s. 3 – 6.
210. *Tkać – Malować – Rzeźbić. (o poezji form przestrzennych Zbigniewa Natkańca) – Weaving – Painting – Sculpting*, (w:) Zbigniew Andrzej Natkaniec, *Instalacje / Obiekty – Installations / Objects*, (katalog wystawy), Galeria Sztuki Współczesnej, Opole 2011. s. 9 – 18.
211. *Polska sztuka na Zachodzie. O Jerzym Ludwińskim we Wrocławiu. Polish Art in teh West. About Jerzy Ludwiński in Wroclaw*, (w:) Lisowski Piotr, Radomska Katarzyna (red.) *Jerzy Ludwiński. Wypełniając puste pola. / Filling the blanks*. Centrum Sztuki Współczesnej, Toruń 2011, s. 50 – 69, 70 – 88.
212. *Najważniejsza jest tradycja – Tradition is most important*, (w:) *Galeria Działań 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010*. Warszawa 2011. s. 10 – 12.
213. *Uroda świata jako Elżbiety Dzikowskiej malarstwo czystej formy – Beauty of the world in Elżbieta Dzikowska's painting of pure form*, (w:) Elżbieta Dzikowska, *Z całego świata – From around the World*, (katalog wystawy), Galeria Sztuki Współczesnej, Opole 2011.

Rozmowy ze Zbigniewem Makarewiczem

- Kaczorowska Katarzyna, *Żaden ze mnie ekscentryk (z prof. Zbigniewem Makarewiczem, rzeźbiarzem, performerem, rozmawia Katarzyna Kaczorowska)*. (w:) *Wieczór Wrocławia* 1 lipca 2011.

Publikacje przedmiotowe

Omówienia

1. Bojarski Jerzy R., *Zbigniew Makarewicz – twórca megalitów myśli w Galerii Działań*, (w:) *Passa*, 04.12.2003 (Warszawa).
2. Kłyk Adam, *Artysta rzeźbiący w polityce*, (w:) *Gazeta Wrocławska* (dziennik) 21 luty 2000.
3. Kostołowski Andrzej, *Dlaczego tak trudno pisać o Makarewiczu*, (w:) „Orońsko” Nr 1(30) 1998 (kwartalnik), Centrum Rzeźby Polskiej”, Orońsko.
4. Kostołowski Andrzej, *Filozoficzny realista (Uwagi o twórczości Zbigniewa Makarewicza)*, (w:) *artpunkt – opolski kwartał sztuki* nr 8 (luty 2011), Opole
5. Koszutski Kazimierz, *Dzień po dniu – Negatywy fikcji*, (w:) *Wiadomości* (tygodnik) Nr 50, 9.12.1976, Wrocław.
6. Koś Barbara, *Show z czarnym parasolem*, (w:) *Słowo Ludu* (dziennik) 26.01.1998, (Kielce – Radom).
7. Koś Barbara, *Sztuka – czy szok?*, (w:) *Słowo Ludu*, 7-8. 02. 1998.
8. Kubicka Irena, *Posłanie sensybilisty*, (w:) *Nadodrże* (dwutygodnik), Nr 10/ 1978, Zielona Góra.
9. Ludwiński Jerzy *Konkret i baba w babie*, (w:) *Odra* (miesięcznik), Nr 12/1968, Wrocław.
10. Łubowicz Elżbieta, *Ten sam inny las*, (w:) *Odra*, Nr 5/1979.
11. Łubowicz Ryszard, *Artysta na drabinie*, (w:) *Wieczór Wrocławia* 18.11.1976 (dziennik), Wrocław.
12. Niwiński Marek, *Sztuka rzeczy odrzuconych*, (w:) *Echo – Gazeta Radomska*, 26.01.1998.
13. (N.N.), *O ostatnich wydarzeniach. Mówi Zbigniew Makarewicz, artysta rzeźbiarz, kierownik Galerii X we Wrocławiu*, (w:) *Słowo Polskie*, 04.09.1980. Wrocław.
14. (N.N.), *Le proces de Makarewicz commence le juin*, (w:) *L'artiste plasticien*, Nr 3, 1983.
15. REM, *Robi co chce, nie co mu każą*, (w:) *Gazeta Wyborcza* (Kielce-Radom), 26.01. 1998,.
16. Ryba Jerzy, *Przedstawienie „Formuły X”*, (w:) *Sigma* Nr 7 (119) 1980/81. Wrocław, Politechnika.
17. Rainczak Kazimierz, *„Rozrzucone sylaby”*, (w:) *Format* Nr 3-4 28-29/1998 (dwumiesięcznik), Wrocław.
18. Rap, *Artysta promuje polityka*, *Gazeta Robotnicza*, 26.11.1996. Wrocław.
19. Redakcja, *Sylwetka Makarewicza*, (w:) *Naprawa* (Biuletyn Okręgu Wrocławskiego Ruchu Odbudowy Polski) Nr 6. Wrocław 1998.
20. Sutherland Giles, *Freedom at last for art made in a Polish prison* (w:) *The Times*, February 23, 2011 (23 luty 2011), Londyn.
21. Wrześcińska Janina, *Remont w BWA*, (w:) *Wiadomości*, Nr 10-1979, Wrocław.
22. ŻEL. *Przedmioty intencjonalne Makarewicza*, (w:) *Gazeta Wyborcza – Opole*, 27.02.1996.

Noty:

- (-) *Makarewicz Zbigniew*, (w:) *Nowa Encyklopedia Powszechna PWN*, t.4, Warszawa 1998, s. 41.
- (-) *Makarewicz Zbigniew*, (w:) *Encyklopedia Wrocławia*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2000, s.479.
- (-) *Makarewicz Zbigniew*, (w:) *Kto jest kim we Wrocławiu*. Wrocław, 2002.

Odnotowania:

1. Antczak Jacek, *Na początku były bałwany – Wrocławscy artyści jadą na Alaskę*, (w:) *Słowo Polskie* (dziennik), Wrocław, 4 luty 2000.
2. Banaś Paweł, *Plastyka wrocławska*, (w:) *Sztuka Wrocławia*, Wrocław 1967.
3. Bieganowski Michał, *Wrocławska poezja konkretna*, (w:) *Sigma* Nr 8-9/1977-78 (miesięcznik, wydanie specjalne, Politechnika Wrocławska), Wrocław.
4. Bogucki Janusz, *Od rozmów ekumenicznych do labiryntu*, Warszawa 1991.
5. B.P. Puszka, *Słowo Polskie*, 07.10.1993. Wrocław.
6. Buski Tadeusz, *W głąb języka czyli o poezji konkretnej*, (w:) *Gazeta Robotnicza* Nr 28/1978 (dziennik), Wrocław.
7. Carna Daniela, Gregorova – Stachova Lucia, *Uvod k dejinam umeleckej kartografie / Introduction to The History of Art cartography* (w:) *Mapy / Maps. Umelecka kartografia v strede Europy / Art Cartography in the Centre of Europe 1960 – 2011*, Galeria Mesta Bratislavy, Bratislava 2011.
8. Czartoryska Urszula *Od pop-artu do konceptualizmu*, WAI F, Warszawa 1972. s. 47.
9. Dajbor Agnieszka, *Trudno być artystą*, (w:) *Gazeta Wyborcza*, 11.03.1992. Warszawa.
10. Demarco Richard, *Poland-Scotland – Mutual Inspirations in Modern Art*.(1). (w:) *Poland on the eve of EU membership*, Georg Blazycy (ed.), *European Studies Occasional & Working Paper* (New Series) 2003/01, University of Paisley, Wielka Brytania.
11. Dziamski Grzegorz, *Sztuka u progu XXI wieku*, Poznań 2002, s.144.
12. Dutkiewicz Grzegorz, *Galeria „Katakumby”*, (w:) Monografia Klubu „Katakumby”, Akademia Rolnicza, Wrocław 1979.
13. Frąckiewicz Zofia, *Osetnica gościnna i twórcza*, (w:) *Słowo Polskie* Nr 214 – 1974, (dziennik)Wrocław.
14. Głaz Kazimierz / Jędrzejewski Michał, *Sensybilizm / Snsibilism*, Toronto Center For Contemporary Art, 2004, s. 178.
15. Han Ewa, *Wojna tradycjonalistów z nowatorami*, (w:) *Bilans celów i metod kształcenia w uczelniach plastycznych naszego kraju w kontekście dziedzictwa artystycznego XX wieku i uczestnictwa w strukturze zjednoczonej Europy* (materiały sympozjum naukowego), Akademia Sztuk Pięknych, Wrocław 2000, s. 34.
16. (kak), *Wielka mała niewiadoma*, (w:) *Gazeta Robotnicza*, 08.06.1995.
17. Kępińska Alicja, *Nowa sztuka. Sztuka polska w latach 1945 – 1978*. Warszawa 1981.s. 195.
18. Kitliński Tomasz, Reid Angus, *Paralel Lines*, Galeria "x", Wrocław 1990, s. 21, 23, 25,
19. K.K. (Klemens Krzyżagórski), *Ośrodek Dokumentacji Sztuki*, (w:) *Odra* Nr 6/1973 (miesięcznik), Wrocław.
20. Kordas Jerzy, *Piłsudczycy w Komendzie Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej we Wrocławiu – "Grupa Charukiewiczza"*, (w:) Wojciech Polak, Przemysław Ruchlewski, Violetta Kmieciak, Jakub Kufel (red.), *Czas przełomu. Solidarność 1980 – 1981*, Gdańsk 2010, s. 653.
21. (Korus Zygmunt), *Niekoniecznie uważam się za artystę – Z Andrzejem Kozłowskim rozmawia Zygmunt Korus* (błąd w nazwisku, powinno być „Z Andrzejem Kostołowskim” – Z.M.), (w:) *Odra* Nr 9/1978, Wrocław.
22. Kostołowski Andrzej, *Artyści, teoretycy, przyroda...*, (w:) *Odra* Nr 2/1979, Wrocław.
23. Kostołowski Andrzej, *Konkret sztuka struktura tekst*, (w:) *Sztuka i konkret*, Zakład nad Fosą, Wrocław 1980. s. 5.
24. Kostołowski Andrzej, *Polskie inwencje konceptualne*, (w:) *Format*, nr 35-36, Wrocław, 2000, s. 101.
25. Kostołowski Andrzej, *Sztuka i jej meta -*, Kraków 2005, s. 171, 201, 212, 220, 222, 224,238, 240, 253, 273 -, 279, 295, 320, 327, 329, 334, 438, 440, 442, 456, 458.
26. Kowalska Bożena, *Polska awangarda malarska 1945 – 1970*, Warszawa 1975. s. 209.
27. Kowalska Bożena, *Fragmety życia*, Radom 2010. s. 172, 183, 186, 215.

28. Kurek Jan, *Światło rzeźby. Dobra nowina w rzeźbie Józefa Lurki*. Toruń 2010, s. 17, 22 64 – 65, 67, 71, 73 – 74, 84, 87, 90 – 94, 134, 164, 170, 208, 286, 288 – 290, 300, 535.
29. Ludwiński Jerzy, *Strefa bez konwencji*, (w:) *Projekt*, Nr 2, 1972, Warszawa.
30. Ludwiński Jerzy, *Epoka błękitu*, Kraków, 2003. s. 12, 122, 126-127, 183, 207, 209, 234, 257, 304.
31. Ludwiński Jerzy, *Nowość w sztuce jest miara wyobraźni artysty. Jerzy Ludwiński w rozmowie z Pawłem Politem*, (w:) *Ludwiniana*, Galeria Działań, Warszawa 2005, s. 15
32. Ludwiński Jerzy, *Sztuka w epoce postartystycznej*, Poznań 2009, s. 14, 92, 307, 330.
33. Łubowicz Elżbieta, „Zaczyna się we Wrocławiu”... i tylko zaczyna, (w:) *Odra* Nr 5/1985, Wrocław.
34. Maślicka Danuta, *40 lat bolesławieckich plenerów ceramiczno – rzeźbiarskich*, Bolesławiec 2004. s. 5, 6, 8, 10, 11, 21, 24, 39.
35. Nader Luiza, *Krytyk w epoce postartystycznej*, (w:) *Dyskurs*, Nr 2/2005 (zeszyty naukowo – artystyczne ASP we Wrocławiu).
36. Nowicka Danuta, *Zaproszenia nie docierają czy oferta nie trafia w gusta?*, (w:) *Nowa Trybuna Opolska*, 23.05.1996.
37. (N.N.), *II Ogólnopolska Wystawa Rzeźby Młodych*, (w:) *Echo Krakowa* Nr 64/1969 (dziennik) Kraków.
38. (N.N.), *Jak nabito w butelkę*, (w:) *Wiadomości* (marzec) 1970 (tygodnik), Wrocław.
39. (N.N.) *Coś z życia („Wieczór Wrocławia donosi...”)*, (w:) *Polityka*, 18.12.1976, Warszawa.
40. (N.N.), *Kronika orońska – I półrocze 1998*, (w:) *Orońsko – (Kwartalnik Rzeźby)*, 2-3(3)/1998.
41. (N.N.), *Ranking największych oryginałów w mieście*, (w:) *Wieczór Wrocławia*, sierpień 1998.
42. (N.N.), *Salon Profesora Dudka*, (w:) *Słowo Polskie* (dziennik), Wrocław, 16 listopada 2001.
43. (N.N.), *Rocket venues with Demarco-Rocket Fringe 2002*, Edinburgh 2002.
44. (N.N.), *Polska sztuka współczesna – ranking krytyków, historyków sztuki, kuratorów, muzealników i dziennikarzy*, (w:) *Art. & Business*, nr 1-2 2004, s.20.
45. Nowak Jerzy Robert, *Dzieje grzechów (21)*, (w:) *Nasza Polska* Nr 34, 1997 (tygodnik), Warszawa.
46. Olszewski Anmdzrej K., *Dzieje sztuki polskiej 1890 – 1980*, Warszawa 1988, s. 123.
47. Pająk Henryk, *Piąty rozbiór Polski*, Warszawa 2002, s. 194.
48. Pasternak Stanisław, *Grupą raźniej*, (w:) *Wiadomości*, Nr 25, 1971.
49. Pijaczewska Irena, *Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych we Wrocławiu* (w:) Aleksander Wojciechowski (red.), *Polskie życie artystyczne w latach 1945 – 1960*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wrocław 1992, s. 281.
50. Piotrowski Piotr, *Awangarda w cieniu Jałty*, Poznań 2005, s. 249, 318, 418.
51. Roszak Joanna, *Biały wiersz jako czarna skrzynka*, (w:) *Pro arte - Pismo kulturalno literackie*, Nr 25 / 27, s. 21
52. Rottenberg Anda, *Sztuka w Polsce 1945 – 2005*, Warszawa , s152, 413.
53. Ryba Jerzy, *Galeria „X”*, *Kultura* (tygodnik), 10.06.1980. Warszawa.
54. Srokowski Stanisław, *Osetnickie przemiany*, *Odra* Nr 12/1974 (miesięcznik), Wrocław.
55. Srokowski Stanisław, *Ten skandalista Wojaczek*, Wrocław 1999.
56. Srokowski Stanisław. *Ten skandalista Wojaczek*, (Wyd. II zmienione), Katowice 2006. s. 66
57. Sterna – Wachowiak Sergiusz, *Tropy i konkrety – Wiersz konkretny w perspektywie poetyki figur stylistycznych*, (w:) „*Poezja konkretna*” – III Ogólnopolska Sesja Teoretyczno Literacka, Dąbrowa Górnicza 1981
58. Sterna – Wachowiak Sergiusz, *Poezja konkretna w świetle estetyki nieufności*, (w:) „*Poezja konkretna a tradycyjna*”, IV Sesja Teoretyczno – Krytyczna, Biuletyn Informacyjny Nr 3, Ośrodek Dokumentacji i Propagandy Sztuki, Wrocław 1983.
59. Stokłosa Bożena, *Galerie autorskie. Przegląd koncepcji*. (w:) *Studia Artystyczne* 2. CDN, Warszawa 1980.
60. Stokłosa Bożena, *Grupa Krakowska* (w:) Aleksander Wojciechowski (red.), *Polskie życie artystyczne w latach 1945 – 1960*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wrocław 1992, s. 67.

61. Stokłosa Bożena, *Uwagi ogólne*, (w:) Aleksander Wojciechowski (red.), *Polskie życie artystyczne w latach 1945 – 1960*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wrocław 1992, s. 83.
62. Styczeń Janusz, *Meduza*, (w:) *Poezja* nr 10 / 1978, s. 87.
63. Szwej Tadeusz, *Plenery w Osiekach*, Muzeum Okręgowe, Koszalin 1978.
64. Tomczyk Ryszard, *Elbląski zjazd marzycieli*, (w:) *Głos Elbląga*, Nr 213, 1971, (dziennik) Elbląg.
65. Warpechowski Zbigniew, *Smutna prawda*, (w:) *Gazeta malarzy i poetów* (miesięcznik), Poznań, nr 2/2000, s. 42.
66. Will Andrzej, *10 lat Klubu Związków Twórczych we Wrocławiu*, KZT Wrocław 1974.
67. Wojciechowski Aleksander, *Młode malarstwo polskie 1944 – 1972*, Warszawa 1975. s. 89
68. Wojciechowski Aleksander, *Czas Smutku – czas nadziei*, Warszawa 1992.
69. Wysocki Józef, *Czy ten etos jest polski*, (w:) *Nasz Dziennik*, Warszawa, 17 –18 czerwca 2000.
70. Złotorzycki Tadeusz, *Sztuka na pograniczu gatunków*, (w:) *Odra* Nr 5/1979 (miesięcznik), Wrocław.